

[Udenrigsministeren]

Hvad det andet angår, er det klart, at det for så vidt er ligegyldigt, hvad jeg tror, for det er jo op til Folketinget at ophæve de love, der er tale om. Ud over de love, som er nævnt i dag, er der dog f.eks. også loven om forbud mod kulkøb; den tror jeg forslagsstillerne har glemmt, for den ville jo blive stående, selv om man fik de andre love ophævet. Jeg minder bare om, at der altså også er et problem dér.

Men jeg føler i hvert fald at have en forpligtelse til – med det forløb, debatten har haft – meget snart at komme med et mere præcist udspil til, hvordan en første fase i en kommende faseopdelt afvikling af sanktionerne kunne indrettes, og dér er det som nævnt, jeg vil prøve at arbejde ud fra den tankegang, at man kunne sige, at der var tale om en faktisk udvikling i Sydafrika i det øjeblik, hvor alle lovforslag lå på bordet, og at det så kunne give anledning til, at vi drøftede, om ikke tidspunktet var inde til at tage et første skridt i retning af måske det afgørende.

Lad nu være med at ryste på hovedet i dag. Lad os snakke om det; det kan jo være, situationen kommer til at gå i så positiv retning, at det kunne være rimeligt at tage et sådant første skridt. Jeg vil i hvert fald meget snart lægge mere konkrete forslag frem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 20:

Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af en oplysningskampagne om Danmarks placering i det fremtidige europæiske samarbejde.

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.

(Fremsat 25/1 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):**

I det forslag til folketingsbeslutning, som skal behandles her, opfordrer SF til iværksættelse af en oplysningskampagne om Danmarks placering i det fremtidige europæiske samarbejde, og jeg må da sige, at det forslag i og for sig er udtryk for nogle meget prisværdige intentioner. Jeg noterer især med glæde, at et parti som SF altså nu ønsker en oplysningskampagne, der i særlig grad skal gå på EF's fremtidige udvikling. Det er da nye og positive toner, og det illustrerer tydeligere end mange ord det holdningskred i positiv retning, som er sket i dansk Europapolitik igennem de senere år.

Men nu er det jo ikke sådan, at SF's forslag er specielt overraskende eller nyt, for allerede under åbningsdebatten her i Folketinget den 10. januar i år var Socialdemokratiets formand, hr. Svend Auken, og jeg enige om, at når resultatet af de to regeringskonferencer om politisk union og økonomisk og monetær union foreligger, bør der drages omsorg for, at der bliver en bredt anlagt oplysnings- og debatkampagne, og at det bør ske på så godt et grundlag som overhovedet muligt.

Hr. Svend Auken og jeg var den dag også enige om, at det bør sikres, at denne debat ikke bare baseres på et statsligt initiativ, men at alle folkelige kræfter må inddrages.

Derfor kan det ikke komme som nogen overraskelse, at regeringen kan gå ind for nogle af elementerne i SF's forslag, nemlig de elementer, der indebærer oplysning og debat om konsekvenserne af den politiske union og den økonomiske og monetære union, EF-udviklingens mulige konsekvenser for et bredere europæisk samarbejde og Danmarks muligheder i det fremtidige europæiske samarbejde.

Regeringen kan også kun være enig i, at der bør fremstilles materiale – det være sig bøger, videoer, eller hvad ved jeg – om den fremtidige europæiske udvikling. Og regeringen kan også kun støtte, at organisationer, foreninger, skoler, oplysningsforbund m.v. får mulighed for at gennemføre oplysnings- og debatinitiativer.

[Udenrigsministeren]

Dér, hvor regeringen imidlertid ikke kan følge SF, det er, når vi kommer til spørgsmålet om, hvilke organisatoriske rammer der skal være for sådan en oplysnings- og debatkampagne. SF ønsker, at der bliver nedsat et særligt udvalg, og at der skal oprettes et særligt sekretariat, der skal tilrettelægge, gennemføre, administrere og finansiere oplysningsvirksomheden.

De meget organiserede rammer, som SF foreslår, forekommer altså ikke at være de mest velegnede, hvis man – som regeringen – ønsker, at alle folkelige kræfter skal inddrages på bredest mulig vis i den kommende oplysnings- og debatkampagne. Hvis man ønsker denne brede folkelige debat på folkelighedens egne præmisser, så forekommer det nærliggende at søge inspiration i den brede folkelige oplysningskampagne, der kørte op til afstemningen i 1972. Her var oplysningsforbund, organisationer, foreninger, fagforeninger, højskoler, biblioteker osv. dybt engagerede. Det var ikke en oplysnings- og debatkampagne, der blev styret centralt, nej, der var tale om, at Undervisningsministeriet gav tilskud til organisationer, foreninger m.v., der ønskede at drive oplysningsvirksomhed.

Helt konkret vil regeringen derfor foreslå, at Folketinget beslutter, at modellen fra 1972-oplysningskampagnen skal genbruges på en bredt anlagt oplysnings- og debatkampagne om perspektiverne i et nyt, åbent og styrket EF. Kulturministeriet, der jo nu om stunder er ressort for folkeoplysning, bør så stå for en særlig oplysningsbevilling, og det indebærer, at den faktiske oplysningsvirksomhed vil blive forestået af organisationer, foreninger, højskoler m.v.

Det rette tidspunkt for iværksættelse af sådan en kampagne er, som jeg nævnte i Folketinget den 10. januar, i den mellemliggende fase efter et resultat af regeringskonferencerne og forud for den folkeafstemning i Danmark, der jo efter al sandsynlighed vil komme, formentlig engang til næste år.

Når det gælder størrelsen af oplysningsbevillingerne, foreslår SF 6 mio. kr., og hvis vi nu fra det beløb trækker SF's ikke alene bureaukratiske, men også ganske omkostningstunge udvalg og sekretariat fra, så når vi frem til, hvad jeg synes er et dejlig rundt tal, nemlig 5 mio. kr. Det kunne da være, det ville være et passende beløb.

Jeg vil gerne afslutningsvis sige, at den folkelige Europadebat vel allerede er kommet godt i gang og har været det, lige siden vi sidste efterår udarbejdede det danske memorandum. Alene de sidste måneders avisartikler turde være bevis for, at debatten er i gang. Det er min faste overbevisning, at det forhold, at der var bred politisk enighed ikke alene om det danske memorandum, men også om udmøntningen af det i operative artikler, vil være et godt grundlag. Det vil være det bedst tænkelige grundlag for den videre folkelige Europadebat i Danmark.

Ivar Nørgaard (S):

Som udenrigsministeren citerede Socialdemokratiets formand, kan jeg også bekræfte, at Socialdemokratiet selvfølgelig er positivt over for at få gennemført en oplysningskampagne, før der skal tages stilling ved en folkeafstemning.

Men det er vel vigtigt at få fastslået betingelserne for en folkeafstemning. Dér vil jeg gerne gøre opmærksom på, at endnu i dag ved vi ikke noget om, hvad det er, der skal tages stilling til.

Der har været forhandlet tre måneder på de to regeringskonferencer, og der er mange forskellige synspunkter. Og det er oven i købet sådan, at synspunkterne fra de enkelte medlemslande har skiftet. I en periode havde man Tyskland og Holland som to lande, der ville gå meget vidt i retning af en politisk union og en økonomisk-monetær union, og nu ser man, at begge disse lande trækker i land på flere afgørende punkter.

Vi kan ikke vide, hvad det er, vi skal tage stilling til. Der har været forsigtige folk, som har sagt: Jamen der sker såmænd nok slet ikke noget. Statsministeren har flere gange givet udtryk for, at der nok ikke kommer så forfærdelig meget ud af det her, og nogle af hans embedsmænd har så fulgt ham op ved at sige, at så behøvede man formentlig slet ikke at bruge grundlovens § 20.

Andre, herunder jeg selv, har på et vist tidspunkt sagt, at man endda kunne risikere, at det endte med, at man skulle bruge grundlovens § 88, fordi der var tale om så vidtgående ting, at man skulle ændre grundloven.

Men det, der nu tegner sig i horisonten, er noget, der kan ændres og bør ændres ved anvendelse af grundlovens § 20, hvorefter man i begrænset omfang overgiver beføjelser til over-

[Ivar Nørgaard]

nationale myndigheder eller til mellemfolkelige sammenslutninger. Men det er altså på bestemte områder, at man overgiver dem, og ved lov.

Det er rigtigt, at det er det samme, vi brugte, da vi indmeldte os i EF, og jeg mener, at vi under alle omstændigheder allerede nu må slå fast, at enten bliver det grundlovens § 20, dvs. en folkeafstemning som følge af, at der ikke bliver fem sjettedeles majoritet, som der kræves efter grundlovens § 20, hvis der ikke skal være en folkeafstemning, eller også bliver der en folkeafstemning, selv om man når fem sjettedeles majoritet i Folketinget, idet det er vores opfattelse, at man ikke kan stille i udsigt, at man skal have en sådan afgørende folkeafstemning, uden også at give mulighed for det, selv om der er fem sjettedeles flertal i Folketinget.

Derimod bliver der ingen folkeafstemning, hvis der ikke er simpelt flertal i Folketinget for at tilslutte sig resultatet af regeringskonferencerne. Så falder det med det samme, allerede her i salen. Og så er der ingen grund til nogen folkeafstemning, heller ikke en vejledende folkeafstemning.

Men vi mener, at det er meget vigtigt at få oplysninger ud til befolkningen. Det er også meget vigtigt at få oplysninger ud til medlemmerne i dette Folketing, for her skal vi jo først og fremmest tage stilling til resultatet af regeringskonferencerne.

I den forbindelse kunne det godt være, at udenrigsministeren burde se endnu en gang på de ønsker, der har været fremsat af Markedsudvalget om at få sat lidt flere ressourcer bag det at oversætte den strøm af materiale, vi får fra regeringskonferencerne. Vi har henvendt os til Udenrigsministeriet, og man har sagt, at man mente, det var for vanskeligt og for ressourcekrævende. Men da det er så vigtig en sag at oplyse medlemmerne her i Folketinget om, hvad de andre lande ønsker at gøre og siger, og da vi jo skal tage stilling til det her, før der kan blive en folkelig debat, idet vi jo ikke kender materialet til en folkelig debat, før vi har vedtaget noget her i salen, så mener jeg, at man bør se på det en gang til fra udenrigsministerens side.

Men vi er enige i, at man allerede nu godt kan drøfte i Markedsudvalget, hvilken organisation man skal sætte bag sådan en oplysningskampagne. Nu har vi i dag fået SF's forslag om, at man laver et udvalg og har et sekretariat, og

vi har hørt udenrigsministerens model, nemlig at man lader ministeriet stå bag, og at man følger modellen fra afstemningen i 1972.

Jeg synes, at vi grundigt bør gennemgå disse forslag til organisering af en oplysningskampagne, hvor vi tager begge de to modeller og gennemgår fordele og ulemper; og der kan måske dukke andre forslag og synspunkter op, som bør behandles.

Jeg vil derfor foreslå, at vi sender dette forslag til folketingsbeslutning til behandling i Markedsudvalget og dér drøfter såvel SF's organisatoriske forslag som regeringens.

Agnete Laustsen (KF):

Med de store udfordringer, det voksende europæiske samarbejde byder os, tror jeg, vi alle kan være enige om, at omfattende oplysning om EF's fremtidige udvikling er nødvendig og betydningsfuld.

Det var det også før folkeafstemningen i 1972, hvor de folkelige oplysningsforbund, højskoler og lignende, som man vil huske det, gennemførte en både omfattende og også meget seriøs oplysnings- og debatkampagne.

SF lægger i sit beslutningsforslag heller ikke skjul på betydningen af at benytte disse erfaringer og at lade bl.a. Dansk Folkeoplysnings Samråd indtage en fremtrædende rolle i det kommende oplysningsarbejde.

Derfor ser vi heller ikke fra konservativ side nogen som helst grund til nu at opbygge et nyt, statsligt finansieret oplysningsudvalg, der under fuld selvstændighed skal styre hele oplysningsvirksomheden, altså et nyt bureaukratisk skud til ca. 6 mio. kr., når vi allerede har gode erfaringer med en folkelig oplysningsvirksomhed, som jeg forstår på udenrigsministeren at man er parat til at støtte, også økonomisk, gennem en bevilling til i første række Kulturministeriet, som jo er ressortministerium for folkeoplysning.

Vi kan altså støtte et initiativ om øget oplysning og bevilling hertil, men som sagt ikke gennem opbygning af nye omkostningstunge udvalg og sekretariater.

Charlotte Antonsen (V):

Har de folkelige bevægelser brug for statslig styring? Skal et særligt udvalg tilrettelægge oplysningsforbunds, organisationers, foreningers, fagforeningers, højskolors og bibliotekers op-

[Charlotte Antonsen]

lysningsvirksomhed? Det mener vi ikke i Venstre.

SF's forslag er en nedvurdering af de mange foreninger og organisationer, der hele tiden driver oplysningsvirksomhed her i landet. Når SF ønsker, at et nyt statsligt udvalg skal vælge »de fremgangsmåder og det materiale m.m., som findes bedst egnet«, så er det faktisk det samme som at sige til foreningerne: I løser ikke jeres opgaver godt nok. I kan ikke selv, så nu må vi, politikerne, hellere nedsætte et udvalg, som kan komme jer til hjælp med at tilrettelægge arbejdet.

Det er formynderi. Forslaget respekterer ganske enkelt ikke de folkelige bevægelser. Det gør vi i Venstre. Vi mener, at den folkelige debat i Danmark er god og kompetent. Venstre er glad for, at så mange mennesker ønsker at deltage aktivt i den demokratiske debat. Det er forudsætningen for et dynamisk demokrati.

Her i Folketinget er vi helt afhængige af de impulser, vi hele tiden får fra befolkningen. Disse impulser skal ikke strømlines; statslige udvalg skal holde fingrene langt væk fra de uafhængige organisationer. Staten skal ikke blande sig i planlægningen af den folkelige debat. Så er den jo ikke længere folkelig. Men vi skal deltage i debatten, og vi skal understøtte den folkelige debat økonomisk.

EF spiller også i de kommende år en stor rolle for Danmark. Ydermere står vi over for at gennemføre to meget vigtige skridt i retning af at forbedre EF-samarbejdet. Der er mulighed for, at der skal være en folkeafstemning om de to unioner næste år, og dér er jeg i øvrigt lidt forundret over hr. Ivar Nørgaards diskussion med sig selv om, hvorvidt vi nu skal have en folkeafstemning eller ej. Jeg har haft indtrykket af, at det har været et helt klart socialdemokratisk ønske hidtil, at man ønskede en folkeafstemning, og det kunne jo f.eks. godt blive en vejledende folkeafstemning. Jeg kunne godt tænke mig at få uddybet hr. Ivar Nørgaards udtalelser.

I Venstre mener vi, det er vigtigt, at så mange som muligt deltager i debatten om EF's fremtid, og derfor er det naturligt at give de folkelige bevægelser en ekstra bevilling til formålet.

Aage Brusgaard (FP):

Så vil jeg da komme med et bitte positivt pust til SF's forslag, for Fremskridtspartiet er rent

faktisk positivt over for SF's tanker om en oplysningskampagne, før vigtige beslutninger skal træffes og måske folkeafstemning afholdes angående eventuelt ændret status for vort medlemskab af EF. Vi er også åbne over for tanken om de bemærkninger, der står om åbne høringer i Markedsudvalget. Ja, i det hele taget er vi åbne over for lidt mere åbenhed i Markedsudvalget.

Fremskridtspartiet vil dog alligevel stemme imod B 20, fordi der i forslaget pkt. 1 står: »Der nedsættes et udvalg med den opgave at tilrettelægge oplysningsvirksomheden. Medlemmerne skal have tilknytning til dansk folkeoplysning.« Vi mener faktisk ikke, vi skal tage stilling til, hvem der skal sidde i sådan et udvalg, og vi behøver slet ikke et særligt udvalg til det.

Vi er også uenige i det, der står allersidst på side 2, ad 6. Dér skriver I: »Det vil være meget afgørende for den folkelige tilslutning til disse kurser, at de er gratis for deltagerne.« Sådan burde det rent faktisk ikke være. Dér synes jeg I tilsidesætter befolkningens dømmekraft lidt med hensyn til, hvad den vil give penge til, og hvad den ikke vil give penge til.

Vi mener altså, at den oplysningskampagne, der skal være – og vi er i hvert fald enige om, at der skal være en – hverken skal dirigeres af AOF eller af LOF eller af EF-modstandere eller af EF-tilhængere. Det skal simpelt hen være en folkelig oplysningskampagne med alle mulige aspekter, og det skal helst være herinde fra Folketinget, vi tager stilling til, hvad der skal ud, og det materiale, der skal tages stilling til, kan vi vel få hjælp fra EF-oplysningskontoret til at fremstille.

Fremskridtspartiet vil altså stemme imod dette forslag, og så vil vi afvente, hvad regeringen vil komme med af udspil. Udenrigsministeren lovede jo, at der ville komme et udspil derfra.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal sige, at ifølge forretningsordenen er direkte tiltaleform ikke anvendelig fra Folketingets talerstol.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg tillader mig allerførst at gøre en sidebemærkning til hr. Ivar Nørgaard. Der står ikke i den danske grundlov noget om beføjelser i nær-

[Niels Helveg Petersen]

mere begrænset omfang. Der står i grundloven »i nærmere bestemt omfang«. Hr. Ivar Nørgaard brugte udtrykket »nærmere begrænset«, og det giver anledning til utrolige juridiske forviklinger, hvis man ikke her holder sig begreberne meget klare. Derfor må jeg sige til hr. Ivar Nørgaard, at jeg beder om, at man bruger dette begreb med stor præcision. Det drejer sig om »i nærmere bestemt omfang«.

I øvrigt drejer dette her sig jo om en stor sag. Vi må antage, at vi i Danmark kommer til at afholde en folkeafstemning om ændrede unions-traktater. Det er det mest sandsynlige. Det er oven i købet sandsynligt, at det sker inden for 12-15 måneder fra nu. Jeg synes, der er to sæt af problemer i denne sag, og det kommer ikke rigtig frem i SF's forslag.

Det ene sæt af problemer er det oplysningsproblem, der opstår, når traktater er færdige og Folketinget eventuelt har vedtaget nogle traktatændringer og der derefter træffes beslutning om – enten fordi det er nødvendigt i henhold til grundloven, eller fordi Folketingets partier vedtager det – at afholde en folkeafstemning. Den situation stiller nogle helt særlige krav til os.

Når den opstår, bliver vi nødt til at vurdere meget nøje: Hvad er det så for en oplysningskampagne, der skal tilrettelægges? Hvilket materiale skal foreligge for befolkningen? Skal der være tale om et husstandsomdelt materiale, som befolkningen kan sætte sig ind i? Hvilket omfang skal tv-diskussioner mellem partierne have? Hvilken rolle skal partierne i det hele taget have i denne oplysningskampagne osv.? Altså en problemstilling, vi udmærket kender fra tidligere folkeafstemninger, og hvor jeg må sige i udgangssituationen, at jeg synes, man skal prøve på, bestræbe sig for, at få god tid også til den fase. Det vil sige, at det ikke er helt ligegyldigt, om folkeafstemning afholdes kortere eller længere tid efter, at dette Ting måtte have vedtaget sin tilslutning til en traktatændring.

Men det er den ene fase, det er den ene situation. Den situation er vi ikke i i dag. Den anden situation er netop den situation, vi er i her og nu, hvor vi ved, at der er et behov for, at der foregår en bred offentlig diskussion, der kommer ud i hele det brede Foreningsdanmark, det folkelige Danmark. Her kan jeg se et virkeligt problem: Oplysningsforbund, foredragsforeninger, hele det folkelige Danmark, som be-

skæftiger sig med at arrangere møder, planlægger jo deres sæson i august og september. Jeg mener derfor, der er et klart behov for allerede i dette forår at skabe sikkerhed for, hvad det er for vilkår, der er gældende for de folkelige organisationer, for oplysningsforbundene, for foredragsforeningerne rundt omkring. Jeg mener, vi skal træffe beslutninger her i foråret, der viser noget om, hvilke midler man vil stille til rådighed, hvis vi kommer derhen – hvad visse scenarier, som det hedder, kan tyde på – at man kan gøre et traktatudkast færdigt i oktober-november i år. Derefter får vi måske en debat i det danske Folketing i december-januar-februar, og så er foreningssæsonen gået. Vi skal måske have en folkeafstemning – hvad nogle har talt om – allerede i foråret 1992, og så bliver der ikke tid.

Derfor bør Foreningsdanmark og det folkelige Danmark, eller hvad man vil kalde det, have en chance, og derfor bør vi klargøre allerede her i foråret, hvilke vilkår der gælder.

Jeg er på det punkt sådan set enig i regeringens afvisning af SF's forslag. Jeg tror ikke, at SF's forslag om nedsættelse af et udvalg, der skal tilvejebringe materiale og alt det dér, overhovedet kan bruges, slet ikke i denne fase. Det, det drejer sig om, er at stimulere den ægte folkelige debat. Jeg mener, Folketinget i dette forår bør vedtage at stille midler til rådighed for en kampagne a la den, der kørte i 1972, hvor – sagt i al beskedenhed – mit fædrene ophav, K. Helveg Petersen, stod i spidsen for den organisation, der meget ubureaukratisk tilrettelagde kampagnen forud for folkeafstemningen i 1972. Foreninger kunne få beskedne tilskud til lokaleleje, til foredragsholdere, og det kunne alt sammen lade sig arrangere såre ubureaukratisk.

Sådan noget har vi brug for, men sådan noget har vi også brug for at træffe beslutning om i dette forår, således at Foreningsdanmark kan tilrettelægge en vintersæson med disse regler.

Derfor er jeg ikke enig med forslagsstillerne. Jeg synes ikke, forslaget er godt nok, som det foreligger. Men intentionen, at den brede folkelige debat skal have en chance, deler jeg, og jeg mener, at man i en beretning fra Markedsudvalget burde kunne tale sig frem til enighed om nogle retningslinjer for, hvad der skal ske.

Og så vil også jeg byde på et rundt tal: Jeg synes ikke, 6 mio. kr. er et rundt tal – jeg synes 10 mio. kr. er mere rundt.

Kofod-Svendsen (KRF):

Vi skal have en folkeafstemning, det tror jeg vi alle er enige om. Det mener vi i hvert fald i Kristeligt Folkeparti. Og inden den folkeafstemning skal vi selvfølgelig have en bred folkelig debat. Jeg er da enig i den positive intention, der ligger i forslaget: at vi i god tid skal forberede og lægge de ydre rammer godt til rette for den folkelige debat.

Men når jeg går forslaget igennem, så forekommer det mig lidt bureaukratisk, og jeg tror heller ikke, jeg så meget vil forholde mig til forslaget, mere til nogle af behovene.

En del af problemet er, at vi ikke ved, hvornår regeringskonferencerne afsluttes. Det første spørgsmål, man må stille, er: Skal vi have en folkelig debat om det tysk-franske forslag, det engelske forslag, hvad der kommer fra Grækenland, osv.? Jeg tror, det vil give vældigt flimmer, hvis vi nu bevilger midler til at trykke de forskellige tekster og sende dem ud. Det, vi skal have den folkelige debat om, må jo være det, befolkningen skal tage stilling til.

Men vi kan, som hr. Niels Helveg Petersen meget levende beskrev det, risikere, at Foreningsdanmark ikke helt kan komme i arbejdstøj, hvis man for sent bliver klar over, på hvilke vilkår man kan sætte den folkelige debat i gang.

Derfor er jeg meget enig i det, hr. Niels Helveg Petersen var inde på: at vi tidligt skal træffe beslutning om rammerne, så at man, når man forbereder efterårets og det kommende forårs program i de forskellige foreninger i bredeste forstand, ved noget om de økonomiske vilkår, ved noget om de forhold, man skal arbejde under.

Min konklusion er: Lad os hurtigt træffe de overordnede beslutninger, også med hensyn til den økonomiske ramme, for at hele Foreningsdanmark, som vi alle sammen har talt om, kan komme til at blomstre mest muligt, og gerne sådan, at man så hurtigt som muligt, når vi kender resultatet af regeringskonferencerne, kan gå i gang. Jeg tror ikke, vi skal gå i gang med denne oplysningskampagne før, men kunne vi starte få dage efter, fordi alle de ydre rammer er på plads, så synes jeg, det ville være helt flot.

Kan dette forslag være katalysator for, at vi får lagt de ydre rammer godt til rette, så synes jeg, at forslaget har haft en god mission.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er meget tilfreds med diskussionen. Den viser, at der i Folketinget er bred enighed om, at vi skal have en diskussion om de meget centrale temaer, som vi ved kommer op næste år ved en folkeafstemning. Det er jeg meget tilfreds med, og det skal være det hovedsignal, jeg udsender efter debatten her i dag.

Der er desuden enighed om, at kampagnen skal have et vist økonomisk niveau. Det var selvfølgelig spændende for en gangs skyld at opleve, at Det Radikale Venstre var »SF plus 40 pct.« vedrørende bevillinger. Vi har vurderet, hvad vi finder rimeligt, og vi kan altid snakke os frem til, hvad der er det rigtige niveau. Jeg mener bestemt, at der kan være baggrund for at diskutere niveauet, hvad hr. Niels Helveg Petersen også gav udtryk for.

Der har været en del diskussion om den organisatoriske ramme, SF har foreslået, og der var nogle, synes jeg, lidt negative bemærkninger fra fru Charlotte Antonsen fra Venstre, der kaldte det formynderisk og andre knap så smukke ting. Jeg synes nok, at Venstre skulle spise lidt brød til, når man snakker om formynderi. Jeg vil gøre opmærksom på, at man faktisk tidligere har haft en oplysningskampagne efter den model, SF skitserer her, nemlig atomkraftkampagnen i 1970'erne. Jeg synes ikke, at det i særlig grad var nogen bureaukratisk struktur, der lå bag den.

Jeg vil gøre opmærksom på, at såvel dengang som efter de tanker, vi har med vores forslag, skal dette udvalg have meget nær kontakt med folkeoplysningsforbundene. Det er indlysende også for os, at man ikke kan gennemføre noget sådant, uden at man inddrager det, man kalder det folkelige Danmark, så meget som overhovedet muligt.

Derfor tror jeg, man skal være varsom, når man kritiserer dette for at være formynderisk og bureaukratisk. Jeg mener, at vores model godt kan fungere, men naturligvis er vi villige til at diskutere strukturen. Det er da indlysende, at vi ikke har lagt os fast på en bestemt model. Regeringen vil godt have 1972-modellen igen. Jamen lad os da så tage en diskussion om det i Markedsudvalget. Lad os få en diskussion om, hvilke modeller det vil være mest hensigtsmæssigt at få brugt i en sådan kampagne.

Så kommer vi til spørgsmålet om, hvornår vi skal starte på det her. Jeg må sige, at hr. Niels

[Holger K. Nielsen]

Helveg Petersen havde nogle overordentlig relevante betragtninger, idet han sagde, at oplysningsforbundene jo planlægger vintersæsonen med kataloger, der udsendes allerede i august måned, tror jeg. De går formentlig i gang med planlægningen af vinterens aktiviteter allerede for sommerferien eller i sommerferien.

Derfor er det for oplysningsforbundene absolut nødvendigt, at de før sommerferien ved, hvor de står, hvor mange penge der vil være tale om, hvilken struktur denne kampagne vil være opbygget efter, og derfor er det vigtigt, at vi finder frem til en model allerede før sommerferien.

Jeg kan da godt forstå hr. Ivar Nørgaards betragtninger: at vi jo ikke ved, hvor det hele ender, når vi når frem til afslutningen af regeringskonferencerne, formentlig sidst på året. Men det er vigtigt, at vi er i stand til at starte en kampagne straks efter, at man er færdig med regeringskonferencerne. Jeg kan godt frygte, at hvis vi venter, til regeringskonferencerne er færdige, så kommer vi hen i marts-april måned næste år, før vi overhovedet kommer i gang med noget, og så nærmer sommeren sig, og så kommer der ikke nogen reel debat. Det forudsætter jo så igen, at folkeafstemningen først kommer sidst i 1992.

Derfor er det for os ganske afgørende, at vi får klarhed over det allerede nu, og at det folkelige Danmark og oplysningsforbundene får klarhed over det allerede nu, så derfor håber jeg på, at vi kan blive enige om et eller andet i Markedsudvalget, en beretning, som hr. Niels Helveg Petersen siger, eller hvordan vi nu kommer videre.

Som sagt har vi fremsat dette forslag for at få gang i tanken om en kampagne. Jeg ved godt, at udenrigsministeren og formanden for Socialdemokratiet havde en debat i januar måned om det, men vi fandt alligevel, at det for at få skred i tingene var centralt at få sagen ned i folketingsalen gennem dette beslutningsforslag. Vores ærinde er i første række at få skred i tingene, som jeg siger, og hvis vi i Markedsudvalget kan blive enige om en model, der med hensyn til økonomisk størrelse og med hensyn til struktur tilfredsstillende behovet for den folkelige debat, vi skal have, så mener jeg bestemt, at vi kan være helt tilfredse med det. Derfor er jeg som sagt glad for debatten her i dag.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil nødig være pedant, men jeg er nødt til at korrigere hr. Holger K. Nielsen.

SF har foreslået, at der skulle bruges 6 mio. kr., og jeg sagde, at jeg kunne forestille mig et beløb, der var rundere, nemlig 10 mio. kr.

Men jeg er nødt til at sige til hr. Holger K. Nielsen, at dette ikke er en stigning på 40 pct. Faktisk er det en stigning på 66 ⅔ pct. En stigning fra 6 til 10 er nemlig ikke uden videre 40 pct. Det generer mig lidt, og derfor mener jeg, at det er rigtigt at korrigere.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Historisk er Det Radikale Venstre jo et degneparti, så jeg er meget godt tilfreds med at have fået denne undervisning i hovedregning.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg forstår nu på hr. Holger K. Nielsen, at han laver procentregning ligesom manden, der sagde, at han godt kunne leve med en avance på 1 pct. Jo, for han køber det for 1 kr. og sælger det for 2 kr., og den ene procent kan han sagtens leve med. Nu forstår jeg mange af SF's økonomiske forslag.

I øvrigt er jeg glad for, at SF's designerede formand har noteret det som det store og væsentlige resultat af debatten i dag, at han har fået fastslået den enighed, der eksisterer mellem Socialdemokratiets formand og Venstres formand om disse spørgsmål. Hvis det bliver ved, så forudser jeg en lang og interessant tilværelse her i Folketinget.

Jeg er meget enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at det er vigtigt at få sendt klare signaler af sted allerede i løbet af foråret til de folkelige oplysningsorganisationer om, hvilke økonomiske rammer og rammer i øvrigt de kan regne med at have som led i deres indsats i en kommende oplysningskampagne.

Det er min vurdering, at de politiske hovedlinjer i resultaterne af de regeringskonferencer vil foreligge afklarede engang til sommer, formentlig allerede ved udgangen af juni. Det vil sige, at man på det tidspunkt, hvor en oplysningskampagne i praksis kunne sættes i gang, f.eks. i oplysningsorganisationerne, nemlig midt på efteråret, vil have dels den tilstrækkeli-

[Udenrigsministeren]

ge politiske afklaring af resultatet af regeringskonferencerne, dels rimelig tid til at forberede karakteren af den oplysningskampagne, der så skal sættes i gang. Jeg er meget enig i, at sådan nogle signaler kan det være vigtigt at sende af sted.

Jeg er straks lidt mere bekymret over, så flot hr. Niels Helveg Petersen er med andre menneskers penge, men det forstår jeg efter at have læst i påskepressen, at han aldrig selv får lov til at gå med penge.

Så må jeg sige, at jeg er meget enig med hr. Ivar Nørgaard i, at det på indeværende tidspunkt er ganske uoverskueligt, hvor resultatet af regeringskonferencerne kommer til at ligge. Derfor ville jeg nok være lidt forsigtigere end hr. Ivar Nørgaard med på forhånd at udelukke nogen som helst muligheder med hensyn til, hvordan en folkeafstemning af den ene eller den anden karakter kunne finde sted, herunder hvornår den kunne finde sted.

Jeg har forstået, at det er et stærkt ønske hos Socialdemokratiet, at vi på en eller anden måde får hørt befolkningen. Det kan jeg kun være enig i og støtte. Det er jo ved et par tidligere lejligheder sket med et positivt resultat.

Ivar Nørgaard (S):

Fru Charlotte Antonsen bad mig uddybe min holdning til folkeafstemninger – jeg ved ikke, om fru Charlotte Antonsen også gerne vil have svaret . . . jo, det ser det ud til.

Vi har den holdning, at man skal anvende § 20 i grundloven, og den siger jo, at man kan overgive bemyndigelser. Og så fik vi den dér pedantiske rettelse af, hvad jeg sagde: »i begrænset omfang«, nemlig til »i bestemt omfang«. Der står i grundlovens § 20, at det er i bestemt omfang, og det er klart, at det selvfølgelig ikke betyder, at det er i ubegrænset omfang, og det vil sige, at det er i begrænset omfang, hr. Niels Helveg Petersen.

Det kan man altså gøre, og det kan ske ved, at fem sjettede her i folketingssalen siger ja til det, og så behøver man ikke nogen folkeafstemning efter § 20. Men det er Socialdemokratiets holdning, at vi alligevel vil have det bekræftet ved en folkeafstemning, hvorimod vi ikke ønsker nogen folkeafstemning og vil være imod en folkeafstemning, hvis dette Folketing afviser resultatet af regeringsforhandlingerne. Så mener vi at den sag er klar. Hvis dette Folketing

afviser, så hopper vi ikke på samme limpind som sidst med at gå med til en vejledende folkeafstemning.

Det er det, jeg gerne vil have klargjort. Jeg tror, det er afklaring nok.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er klart, at det også er en forudsætning for os, at et flertal her i Folketinget vil godkende resultaterne. Hvis der er et flertal imod resultaterne af regeringskonferencerne, så får vi selvfølgelig ikke en folkeafstemning.

Jeg er da glad for, at hr. Ivar Nørgaard lufter muligheden for, at der kan være et flertal imod her i Folketinget. Det er jeg såmænd meget glad for. Ud fra den betragtning vil vi gerne undgå en folkeafstemning, det er klart nok.

Men ellers er jeg tilfreds med, hvis vi nu får folkeafstemningen, at man er interesseret i, at vi får klarhed over det så hurtigt som overhovedet muligt. Det har vi regeringens ord for, og det er jeg meget godt tilfreds med.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal ikke føre nogen lang diskussion med hr. Ivar Nørgaard. Nu forstår jeg, at hr. Ivar Nørgaard har den opfattelse, at det, han mente, var, at man i hvert fald ikke i ubegrænset omfang kunne overføre beføjelser, der tilkommer rigets myndigheder, til mellemfolkelige myndigheder. Det er vi i hvert fald enige om.

Til udenrigsministeren vil jeg sige, at det da er helt korrekt, at jeg i det daglige ikke udstyres med store penge at gå rundt og klatte med. Det er just af respekt for penge, også mine egne. Men jeg kan også sige til udenrigsministeren, at til gengæld rejser jeg heller ikke rundt i udlandet udstyret med mange af skatteydernes penge. Også på det punkt er jeg meget beskedent.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af lovforslag nr. L 148:

Forslag til lov om leje.

Af Pelle Voigt (SF) m.fl.

(Fremsat 19/2 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Boligministeren (Svend Erik Hovmand):**

Det foreliggende lovforslag er en gammel kending. Det blev fremsat i stort set samme udformning i folketingsåret 1989-90 og også i folketingsåret 1988-89. Begge gange afviste regeringen forslaget, og jeg tror ikke, det kommer som nogen overraskelse, at regeringen heller ikke denne gang kan støtte lovforslaget.

Dog vil jeg gerne benytte lejligheden til at lette på hatten for det meget store arbejde, der er gjort med selve lovforslaget. Det er i virkeligheden et grundigt gennemarbejdet forslag, men jeg må sige, at vi desværre ikke er i stand til at støtte forslaget.

Som bekendt arbejder regeringen i øjeblikket med at afprøve mulighederne for en langsigtet boligpolitik. Lejelovgivningen indgår i disse overvejelser. Jeg må sige, at regeringens intentioner på en række punkter går i modsat retning af det foreliggende forslag. Jeg vil godt fremhæve bare to eksempler:

Efter det foreliggende forslag skal reglerne om omkostningsbestemt leje gælde alle typer lejemål i alle landets kommuner. Det betyder, at der i alle landets kommuner skal etableres særlige kontrolorganer i form af huslejenævn. I dag kan den enkelte kommunalbestyrelse selv bestemme, om der skal være omkostningsbestemt lejfastsættelse i kommunen, og dermed, om der skal være huslejenævn.

Forslaget er efter min opfattelse udtryk for en urimelig begrænsning i det kommunale selvstyre, ligesom forslaget medfører en unødvendig forøgelse af reguleringen af lejeforholdene i en række kommuner.

Det danske boligmarked har ikke brug for mere regulering. Det, der skal til for at løse problemerne på boligmarkedet, er tværtimod en gradvis afvikling af reguleringen og i stedet en større markedsorientering.

Forslaget om ens lejefastsættelse for alle lejemål har endvidere den konsekvens, at også erhvervslejemål bliver underlagt den omkostningsbestemte leje. Denne del af forslaget giver efter min opfattelse store problemer.

De hensyn, der ligger bag parternes aftale om vilkårene i en erhvervslejekontrakt, er af en helt anden karakter end for beboelseslejemål. Jeg mener ikke, at to erhvervsdrivende parter skal være bundet af en omkostningsbestemt leje. Et sådant system vil være en bremse for erhvervsbyggeriet, og det vil medføre nogle helt urimelige forskelle i konkurrencevilkårene mellem virksomhederne.

Desuden vil forslaget medvirke til at konservere erhvervsstrukturen, og det er ikke lige det, der er brug for i den skærpede internationale konkurrence, dansk erhvervsliv udsættes for netop i disse år. Der er tværtimod brug for at styrke dynamikken, fornyelsen i erhvervslivet.

På den baggrund og på baggrund af den seneste tids debat om erhvervslejelovgivningen har jeg bedt repræsentanter for lejere og udlejere om at sætte sig sammen og udarbejde et forslag til den fremtidige regulering af erhvervslejerforhold. Målet er at nå frem til en varig ordning, som begge parter kan føle sig bundet af, uanset om det generelle lejeniveau er stigende eller faldende. Jeg har bedt udvalget om at afslutte sit arbejde hurtigst muligt, senest 1. september i år, således at udvalgets konklusioner kan indgå i de videre overvejelser om eventuelle lovændringer til efteråret.

Jeg vil derfor gentage, at der faktisk er en række grunde – jeg har her bare fremhævet to væsentlige – til, at vi fra regeringens side heller ikke denne gang finder mulighed for at støtte nærværende lovforslag.

Pia Gjellerup (S):

Boligministeren indledte med at rose SF for at have taget et initiativ med nok en gang at fremsætte et helt lejelovsforslag. Den ros vil jeg gerne tilslutte mig på Socialdemokratiets vegne. Det er ikke, fordi vi synes, forslaget i alle enkeltheder og detaljer er godt, men fordi SF har optrådt i lighed med, hvad Socialdemokratiet